

РЕЦЕНЗІЇ

Оксана Пахльовська. *Ave, Europa! Статті, доповіді, публіцистика (1989–2008)*. Київ: Університетське видавництво «Пульсари» 2008. 656 с.

Сучасна Україна та стратегія її розвитку дедалі частіше стають предметом особливої уваги літературознавців, істориків і філософів. У безрадному, політично заангажованому й водночас політично розгубленому суспільстві репліки, інтерв'ю, коментарі на злобу дня стали звичним явищем. І це добре, бо все це допомагає українській людині виборювати право на організацію власного життя згідно із законами свого етносу, сформованого багатотисячолітньою історією.

Жанр прогнозу щодо контурів майбутнього життя в Україні давно вже перейшов у прагматичне річище, виявляючи жадібне до наживи обличчя свого автора: цинічного «прихвизатора», хвацького любителя поживитися краденим, бездушного й безкарного служителя Феміди. Як казав Джамбаттіста Віко, політичні вади стали віддзеркаленням вад приватних. Проте українська інтелектуальна еліта не відмовчується, свідченням чого є мудрі рефлексії Ярослава Грицака¹ та Володимира Базилевського², різкі виступи Оксани Забужко³ й багатьох інших проти політично-кланового «п'ємонту».

Нашу увагу привернула також публіцистична праця письменниці, професора Римського університету *La Sapienza* Оксани Пахльовської «*Ave, Europa!*», за яку Авторку було удостоєно Національної премії України ім. Тараса Шевченка. Ця книжка – про довгоочікувану зустріч України з Європою не як із територією, а як з етично-естетичною сутністю, в основу

¹ Ярослав Грицак. Не можна мати добробуту, не маючи політичних свобод // *Високий замок* (2010/3 черв.).

² В. Базилевський. Спіральний рух // *Літературна Україна* (2010/15 квіт.); його ж. Між сліпих і глухих // *Літературна Україна* (2010/6 трав.); його ж. Наближення до неназваного // *Літературна Україна* (2010/17 черв.).

³ Оксана Забужко. На якій підставі група пацанів з баблом вирішує долю 46-мільйонної нації до 2042 року? <www.unian.net/ukr/news/news-385145.html>.

якої покладено категорію особової свободи, що виросла зі сформованої ще в давньогрецькому полісі античної концепції індивіда. Феномен такої уявної епохальної зустрічі зумовлений не політичними чинниками, а історіософським потенціалом української душі. Авторка наголошує на ролі еліти, яка повинна не лише відповідати інтелектуальним параметрам демократичного життя, а й відігравати визначальну роль у формуванні державної ідентичності на шляху до реальної свободи.

У книжці аналізується, зокрема, ставлення українського політикуму, що прийшов до влади 2004 року, до євроінтеграційних процесів. Політичні портрети «по гарячих слідах» в обрамленні психологічної характерології – це те, чого в тексті О. Пахльовської не бракує. Проте Авторка вдається до такого аналізу не для того, щоб розвінчати образ Віктора Ющенка чи його оточення. Вона не приховує, що на території України розгорнулися воєнні дії проти Європи, які мають на меті дестабілізацію нашої держави. У своїх геополітичних прогнозах О. Пахльовська спирається на аналіз розвитку подій на території сучасної Західної Європи, а це дає їй дедалі більше аргументів на користь європейської ідентичності України. Причини згасання й так повільного діалогу між Україною і ЄС Авторка вбачає в нечітких діях української верхівки, нездатної виробити інтеграційну стратегію. Україну можна розглядати як державу потенційно європейську, але водночас і радянсько-євроазійську. І вибирати між цими двома «проектами» доведеться самим українцям. О. Пахльовська сподівається, що майбутнє все-таки за європейським вибором, адже для цього існують об'єктивні аксіологічні підстави.

Авторка справедливо зауважує, що в сучасному українському суспільстві нема традиції демократичної культури. Це явище, на думку О. Пахльовської, – наслідок «лоботомізації» українства, що тривала протягом ХХ століття, коли навмисно знищували навіть документи, що свідчили про культурні зв'язки України з Європою. Європа дорога Авторці як культурна й духовна категорія: для неї це не тільки Європа римського права, а й Європа як батьківщина Вергілія та Овідія.

Як відомо, в усі часи поети мали певну пророчу місію. Можливо, усвідомлюючи це, О. Пахльовська так активно звертається сьогодні до публіцистичної діяльності й змушує свою Музу мовчати, щоб рука випадково не вивела «Vale, Europa!», тобто «Прощай!».

Богдан Завідняк